ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 14.6.2023 г.
COM(2023) 303 final

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Устойчив риболов в ЕС: актуално състояние и насоки за 2024 г.

{SWD(2023) 172 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Устойчив риболов в ЕС: актуално състояние и насоки за 2024 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В настоящото съобщение се предоставя допълнителна информация относно състоянието на европейското рибарство, наблюдавано през 2022 г. В него също така се представят предложенията на Комисията и консултациите с трети държави относно възможностите за риболов за 2024 г. Целта е да се подобри устойчивостта на рибарството, да се ускори възстановяването на запасите, за да се постигне целта за максималния устойчив улов (МУУ), и да се поддържат запасите в добро състояние на равнището на МУУ.

Вече много по-малко рибни запаси са подложени на прекомерен улов и рибарите имат социално-икономически ползи от някои запаси, които от известно време се управляват на по-стабилни равнища. Високите цени на горивата обаче намаляват тези ползи, което показа необходимостта от изграждане на устойчивост, която да прави риболовния флот на ЕС по-малко зависим от изкопаеми горива и да опазва рибните запаси. За да се справи с основните предизвикателства и да подобри устойчивостта на рибарството в ЕС, Комисията започна всеобхватен и конструктивен процес на сътрудничество в рамките на **пакета от мерки за рибарството и океаните**[1]. Изключително важно е този ангажимент и диалог да продължат.

Започналата през февруари 2022 военна агресия на Русия срещу Украйна засегна по различни начини рибарството в ЕС — най-вече това в Черно море. Това доведе до продължаващи смущения в риболовните дейности и търговските потоци, оказа въздействие върху научните становища, както и върху някои преговори на международно равнище. Това показва колко е важно да се повиши устойчивостта, за да се гарантира продоволствената сигурност в Европа, да се постигнат целите на Зеления пакт[2] и да се предприемат допълнителни мерки в областта на иновациите и енергийния преход, както се подчертава в пакета от мерки за рибарството и океаните.

2. НАПРЕДЪК ПРИ ПОСТИГАНЕТО НА УСТОЙЧИВ РИБОЛОВ В ЕС

Устойчив риболов означава уловът да не превишава количеството риба, което запасите са в състояние да възпроизвеждат всяка година. Запасите се експлоатират устойчиво при МУУ, когато съотношението между действителната смъртност от риболов (F) и смъртността от риболов в съответствие с МУУ (F_{MSY}) е равно на 1 или по-малко[3].

---

1 COM(2023) 100 final; COM(2023) 101 final; COM(2023) 102 final; и COM(2023) 103 final.

2 COM/2019/640 final.

3 За подробен анализ на F_{MSY} и състоянието на биомасата на рибните запаси във всички морски басейни вж. раздел 1 от придружаващия работен документ на службите на Комисията.

Благодарение на инвестициите, направени от рибарите и националните администрации, и на ангажимента на Европейския парламент, Съвета и Комисията за отговорно управление на рибарството, риболовът стана по-устойчив и вече много по-малко запаси са подложени на прекомерен улов в ЕС.

През 2003 г. повечето запаси, които представляват интерес за ЕС, са били подложени на прекомерен улов, а средната смъртност от риболов в **Североизточния Атлантически океан** е била 1.68 F_{MSY}. Оттогава този процент е спаднал, като през 2021 г. е достигнал най-ниската стойност — 0,76. В **Средиземно море и Черно море** средният процент на смъртност е спаднал от 2,06 F_{MSY} през 2003 г. на 1,7 през 2020 г.[4], и в сравнение с предходната година сега са налични повече оценки на запасите, което е подобрило ситуацията. Смъртността от риболов е намаляла най-много в източната част на Средиземно море, следвана от Черно море и западната част на Средиземно море. В централната част на Средиземно море се наблюдава само малка промяна.

Когато процентът на смъртност от риболов е намалял, биомасата на рибните запаси се увеличава[5]. Това спомага за подобряване на улова и рентабилността на рибарството и увеличава въглеродната ефективност (изразени в kg уловена риба на килограм въглеродни емисии). За илюстрация на стойността на доброто управление може да послужи фактът, че през 2021 г. в Бискайския залив за първи път в рамките на общата политика в областта на рибарството[6] (ОПОР) нито един запас не е бил подложен на прекомерен улов. Растежът на рибните популации в този район е забележителен, като равнището на концентрацията е повече от три пъти по-високо от регистрираното през 2003 г.

От съществено значение за наблюдението на усвояването на квотите и за докладването на обобщените данни за улова са декларациите за разтоварване и документите за продажба. Точното докладване е изключително важно, тъй като то е основата за устойчив риболов и надеждни научни данни. Въпреки това все още не е осигурено, че целият улов се регистрира правилно и се приспада от квотите, тъй като има недостатъци в начина, по който държавите членки претеглят всички разтоварени продукти от риболов и ги вписват в документите за регистрация на улова. Това е повтаряща се констатация в оценките, извършвани от Комисията за няколко морски басейна през предходните години. Комисията проследи случаите на неспазване, като през 2022 г. започна нов цикъл на оценка и производства за установяване на нарушение, с които от държавите членки се изисква да приемат мерки за точно докладване на своя улов.

Средно запасите в Североизточния Атлантически океан вече са в диапазона, който съответства на целите на ОПОР по отношение на процента на смъртност от риболов.

---

4 Стойността за 2021 г. все още не е налична, тъй като оценките на GFCM са извършени с данни до 2020 г.

5 (+ 18 % общо, + 39 % в Североизточния Атлантически океан, + 6 % в Средиземно море и Черно море от 2003 г. насам).

6 Регламент (ЕС) № 1380/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. относно общата политика в областта на рибарството.

Въпреки че през 2022 г. бе постигнат добър напредък по отношение на целите, определени в рамките на ОПОР, трябва да се постигне повече, особено в Средиземно море и Черно море.

2.1 Възможности за риболов през 2023 г.

Възможностите за риболов са важна стъпка по отношение на устойчивото управление на рибарството. В Атлантическия океан, Балтийско море и Скагерак/Категат възможностите за риболов се определят главно като ограничения на улова (известни като общ допустим улов (ОДУ).

Коренно различното състояние на околната среда в **Балтийско море и свързаните с него реки** продължава да оказва влияние върху рибните запаси и тяхното развитие. Понастоящем в **Балтийско море** има различни видове натиск, които доведоха до влошаване на биологичното разнообразие. Тези видове натиск включват в момента високо замърсяване с хранителни вещества и трайно високи количества на замърсители. Това отчасти се дължи на неприлагането на законодателството на ЕС[7]. Четири от десет вида риболов (херинга в западната част, двата запаса от атлантическа треска и сьомга в основния басейн) вече не са целеви и уловената риба може да бъде разтоварвана само като прилов. Останалите видове целеви риболов са тези на другите пелагични видове (цаца и херинга в централната част на Балтийско море, Ботническия залив и Рижкия залив) и на писия, като ограниченията на улова са определени в съответствие с МУУ, и сьомга в Ботническия залив и във Финския залив, като ограниченията на улова са определени в съответствие с подхода на предпазливост. В многогодишния план за Балтийско море[8] се използват всички инструменти — т.е. преустановяване на целевия риболов, определяне на ОДУ под препоръчаните максимални равнища, забрани на риболова по време на размножаването и ограничаване на любителския риболов, за да се подпомогне възстановяването на рибните запаси с влошено състояние. Но ако държавите членки не прилагат изцяло законодателството на ЕС и не го изпълнят, тези инструменти няма да бъдат достатъчни, за да може да се възстановят всички рибни запаси. В Декларацията на министрите от конференцията „Нашата Прибалтика“ беше поет ангажимент за пълно прилагане на правото на ЕС; Това пълно прилагане е от съществено значение[9].

Действията за преодоляване на предизвикателствата, свързани с натиска от замърсяването, еутрофикацията и изменението на климата върху морските екосистеми, рибарството и аквакултурата, започват с данните, получени от научната общност.

---

7 По-специално Директивата за нитратите, Директивата за пречистването на градските отпадъчни води, Рамковата директива за морска стратегия, Рамковата директива за водите, Директивата за местообитанията и Директивата за птиците, Рамковата директива за отпадъците, Директивата за морското пространствено планиране, Директивата относно пластмасите за еднократна употреба, Регламента за общата политика в областта на рибарството, интегрираната морска политика и общата селскостопанска политика.

8 Регламент (ЕС) 2016/1139 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 г. за създаване на многогодишен план за запасите от треска, херинга и цаца в Балтийско море и за видовете риболов, които експлоатират тези запаси.

9 https://commission.europa.eu/system/files/2020-09/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf

Науката дава възможност на политиците да вземат информирани решения и да прилагат изцяло екосистемния подход спрямо управлението на рибарството и аквакултурата — един от ключовите принципи на общата политика в областта на рибарството.

Във водите на **Скагерак/Атлантическия океан** натискът върху рибните запаси е по-нисък и условията на околната среда са различни. В тези морски басейни устойчивото управление на 29 запаса е довело до положителни резултати, като през 2023 г. при ключови видове търговски риболов равнищата на ОДУ са увеличени.

По отношение на общите за ЕС и Обединеното кралство запаси двете страни се споразумяха за ОДУ в рамките на крайния срок, посочен в Споразумението за търговия и сътрудничество[10], и в съответствие с МУУ за повечето запаси, за които е налично становище. Във връзка със седем запаса (за които в становищата се препоръчва нулев улов) страните се споразумяха да определят ограничение на улова на ниско равнище за шест запаса, обхващащо само прилова, за да се предотврати блокирането на смесения риболов в съответствие с Регламента за ОПОР[11]. За един запас страните се споразумяха да наблюдават ОДУ съгласно становището на Международния съвет за изследване на морето (ICES) относно равнището на ОДУ[12]. Обсъжданията, проведени между двете страни в рамките на Специализирания комитет по рибарство, допринесоха за рационализиране на годишните консултации и за бързо постигане на задоволително споразумение[13].

Що се отнася до **общите за ЕС, Норвегия и Обединеното кралство запаси**, трите страни се споразумяха да определят ОДУ в съответствие със становищата за МУУ. С цел по-нататъшно възстановяване на запасите от треска в Северно море, страните решиха да продължат да прилагат коригиращите мерки и да определят ОДУ за два запаса под посочените в научните становища равнища поради взаимодействието им с треската при смесения риболов. Равнищата на ОДУ за херинга в Северно море бяха определени в съответствие с научните становища и страните се споразумяха да продължат ограниченията на улова, за да смекчат въздействието върху изчерпания запас от херинга в западната част на Балтийско море. Страните се споразумяха да преразгледат през 2023 г. настоящия модел на управление и подхода за определяне на

---

10 Споразумение за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна, ST/5198/2021/INIT (ОВ L 149, 30.4.2021 г., стр. 10—2539).

11 Съображение 51 от Регламент (ЕС) 2023/194 на Съвета от 30 януари 2023 г. за определяне за 2023 г. на възможностите за риболов на определени рибни запаси, приложими във водите на Съюза, и за риболовните кораби на Съюза в някои води извън Съюза, и за определяне за 2023 г. и 2024 г. на съответните възможности за риболов на определени дълбоководни рибни запаси.

12 Писмен протокол от консултациите в областта на рибарството между Обединеното кралство и Европейския съюз за 2023 г.: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2022-12/2023-eu-uk-fisheries-consultations_en.pdf.

13 За протоколите от заседанията на Специализирания комитет по рибарство вж.: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement/meetings-eu-uk-partnership-council-and-specialised-committees-under-trade-and-cooperation-agreement/specialised-committee-fisheries_en.

ОДУ за херинга в Северно море[14]. Единственият оценен **общ запас, управляван двустранно с Норвегия**, беше определен на равнището на МУУ[15]. В този контекст отклоняването от действащите споразуменията за разпределяне на съвместно управляваните запаси би могло да има отрицателно въздействие върху тяхното състояние и да застраши целта за определяне на ОДУ на равнищата на МУУ.

По отношение на **широко разпространените запаси**[16] от скумрия, син меджид и атлантическо-скандинавска херинга крайбрежните държави[17] се споразумяха да определят общите равнища на ОДУ на равнището на МУУ. Тъй като обаче няма споразумения за разпределяне, сумата на квотите на крайбрежните държави продължава да надвишава договореното цяло количество на ОДУ. ЕС възприе отговорен подход да не увеличава едностранно улова над последните договорени дялове, но не всички крайбрежни държави се съгласиха с него. Това положение само по себе си оказва натиск върху устойчивостта на тези запаси. Комисията води оживени дискусии с други крайбрежни държави с цел сключване на нови споразумения за разпределяне във връзка с устойчивото управление на запасите.

В **Средиземно море и Черно море** се извършва смесен риболов, като много от запасите са общи с трети държави. За някои запаси процентът на смъртност от риболов се доближи до устойчивите равнища, като през 2020 г. седем от тях достигнаха F_{MSY}, но много запаси все още се експлоатират над устойчивите равнища. Трябва да се предприемат по-нататъшни мерки за намаляване на риболовното усилие и постигане на целта за МУУ, по-специално като се прилага многогодишният план за западната част на Средиземно море[18] (West Med) и стратегията на Генералната комисия по рибарство за Средиземно море (GFCM) до 2030 г.[19]. Възможностите за риболов за 2023 г. са в съответствие с множество мерки, приети през 2022 г.

---

14 Протокол от консултациите в областта на рибарството между Европейския съюз, Норвегия и Обединеното кралство за 2023 г.: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2022-12/2023-eu-no-uk-fisheries-consultations_en.pdf.

15 Протокол със заключенията от консултациите в областта на рибарството между Норвегия и Европейския съюз относно регулирането на риболовните дейности в Скагерак и Категат за 2023 г.: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2023-03/2023-eu-norway-skagerrak-fisheries-consultations_en.pdf.

16 https://www.ices.dk/community/groups/pages/wgwide.aspx: Работната група по широко разпространените запаси (WGWIDE) събира и анализира данни за големите запаси от пелагични видове, както и за други широко разпространени и далекомигриращи видове.

17 Крайбрежните държави с излаз на Североизточния Атлантически океан за съответните запаси са Европейският съюз, Обединеното кралство, Норвегия, Исландия, Фарьорските острови, Гренландия и Руската федерация.

18 Регламент (ЕС) 2019/1022 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. за установяване на многогодишен план за риболова на запаси от дънни видове в западната част на Средиземно море и за изменение на Регламент (ЕС) № 508/2014.

19 GFCM 2030 Strategy for sustainable fisheries and aquaculture in the Mediterranean and the Black Sea (Стратегия на GFCM до 2030 г. за устойчиво рибарство и аквакултура в Средиземно море и Черно море). https://www.fao.org/documents/card/en/c/cb7562en.

За да се постигне целта за МУУ до 2025 г. в рамките на многогодишния план **West Med**, с възможностите за риболов[20] се следва интегриран подход, който се основава на инструменти за управление и разработва механизма за компенсация, който насърчава използването на по-селективни риболовни уреди и зони със забрана за риболов. Държавите членки се насърчават да продължат да предприемат мерки в рамките на този механизъм. Освен това Съветът определи максимални ограничения на улова за повечето океански скариди, които са обект на прекомерен улов, и остави в сила таваните за риболовното усилие по отношение на корабите с парагади.

Интензивната работа в рамките на **GFCM**, подкрепяна от последователната позиция на ЕС в регионалните организации за управление на рибарството (RFMO), доведе до приемането на важни решения. Преди всичко бяха изготвени пет многогодишни плана за управление, основани на принципите на общата политика в областта на рибарството. Това доведе до приемането на максимални ограничения за улова на океански скариди в Йонийско море, Левантийско море и Сицилианския проток (включително договорености за мерлуза) и максимално равнище на улова на червенопер пагел в Алборанско море. Беше договорен дългосрочен план на GFCM за управление на запасите от дребни пелагични видове в Адриатическо море, който е насочен към осигуряването на високи добиви в дългосрочен план в съответствие с МУУ, като ограниченията на улова на хамсия и сардина за 2023 г. бяха понижени и капацитетът на пелагичните траулери и корабите с мрежи гъргър беше замразен. GFCM също така продължи да прилага многогодишния план за дънните запаси в Адриатическо море, с който се определя ограничение на максималното риболовно усилие както за дънните траулери, така и за бим траулерите, за да бъде постигната през 2026 г. целта за МУУ за всички основни запаси. Тя прие ограничения върху събирането на червени корали и таван на риболовното усилие за голяма корифена в международните води на Средиземно море. Що се отнася да Черно море, беше определен ОДУ за калкан съгласно плана на GFCM, както и автономна квота на Съюза за цаца.

ЕС постигна съгласие и относно амбициозни мерки за **морския риболов на европейска змиорка**[21], сред тях удължаване на забраната за риболов в морето от три на шест месеца, така че тя да съвпадне с миграцията на младите змиорки и на зрелите екземпляри, които плават между морето и реките. През 2023 г. прилагането на тези мерки ще подлежи на засилен мониторинг. Комисията ще следи отблизо напредъка в прилагането на мерките от съвместната декларация относно укрепването на възстановяването на запасите от европейска змиорка, подписана от Комисията и някои държави членки.

[20] Регламент (ЕС) 2023/195 на Съвета от 30 януари 2023 г. за определяне за 2023 година на възможностите за риболов на определени запаси и групи рибни запаси, приложими в Средиземно море и Черно море.

[21] Член 13 от Регламент (ЕС) 2023/195.

3. СЪСТОЯНИЕ НА ФЛОТА НА ЕС

Държавите членки трябва да поддържат флотове под националните тавани, определени за капацитета (бруто тонаж) и мощността на двигателя (kW) на корабите. Те трябва да намалят капацитета на флотовете, които не са в баланс, като докладват ежегодно за биологичната и икономическата устойчивост на флотовете. Когато съществува доказателство за дисбаланс, те трябва да представят планове за действие, с които да компенсират този дисбаланс в рамките на ясно определен срок. Капацитет, изтеглен с публична помощ, не може да се заменя.

От 2022 г. насам има намаление на броя, бруто тонажа и мощността на двигателите на корабите — съответно с 0,3 %, 0,7 % и 0,5 %. Вследствие на това през декември 2022 г. регистрираният флот на ЕС[22] включваше 72 472 кораба с общ капацитет 1 321 454 GT и 5 264 658 kW.

В докладите си за 2022 г. държавите членки посочват, че техните флотове са под таваните и отговарят на изискванията по член 22 от Регламента за ОПОР. Все още обаче има опасения относно точността и надеждността на данните, на които се основават националните доклади, както и относно наличието или точността на плановете за действие на държавите членки. В съобщението относно ОПОР[23] Комисията призовава държавите членки да повишат прозрачността и гъвкавостта на управлението на риболовния капацитет и да улеснят евентуалното преразпределяне на неизползвания капацитет за структурни инвестиции на борда.

4. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

Енергията е едно от основните разходни пера на риболовния флот на ЕС. Върховите цени на горивата[24] оказаха силно въздействие върху социално-икономическите резултати на риболовния флот на ЕС през 2022 г. Това въздействие следва по-ранното прекъсване на положителните тенденции при икономическите резултати, дължащо се на избухването на COVID-19 през 2020 г. и смущенията на пазара, причинени от военната агресия на Русия срещу Украйна. Счита се, че увеличението на цената на горивото с 10 евроцента намалява годишната брутна печалба на целия риболовен флот на ЕС със 185 милиона евро (или 16 % от годишната брутна печалба за 2020 г.). В няколко сегмента на флота, които използват уреди с високо потребление на гориво, разходите за енергия може да представляват до половината от общата стойност на разтоварванията.

В резултат на това за първи път от 2008 г. насам риболовният флот на ЕС претърпя обща загуба. Все пак, след като през лятото на 2022 г. цените на горивата бяха достигнали най-високото си равнище от 1,2 EUR на литър, те постепенно спаднаха до 0,8—0,9 EUR на литър през първото тримесечие на 2023 г. Очаква се, че при сегашните

[22] Включително флота, извършващ дейност в най-отдалечените региони.
[23] COM/2023/103 final.
[24] Повече от два пъти по-високи през 2022 г. в сравнение със средните цени през 2021 г.

цени на горивата риболовният флот на ЕС през 2023 г. може да генерира брутна добавена стойност от около 2,5 милиарда евро и брутна печалба от близо 300 милиона евро, да покрие оперативните си разходи и да запази работните места и заплатите на 125 000 рибари. Това е значително подобрение в сравнение с 2022 г., когато повечето риболовни флотове на ЕС не са били в състояние да покрият оперативните си разходи. Текущите цени на горивата, които остават с 70 % по-високи от цените от 2021 г., средно през 2023 г. обаче ще позволят само много малка до нулева нетна печалба.

Въздействието на тези показатели не е еднакво във всички сегменти на флота. Най-общо казано, сегментите на флота, които зависят от устойчиво експлоатирани запаси и които са повишили енергийната си ефективност (или са намалили горивоемкостта се), като цяло постигат по-добри резултати и генерират по-високи заплати за своите екипажи въпреки настоящите неблагоприятни икономически условия. Това показва, че **опазването на запасите и енергийната ефективност, постигнати от риболовните флотове на ЕС, имат значителни социално-икономически ползи**.

Очаква се риболовният флот на ЕС през 2023 г. да покрие оперативните си разходи и да поддържа равнището на заетост, но той ще продължи да бъде финансово уязвим. Тази уязвимост е резултат от високата енергоемкост и зависимостта от изкопаеми горива. Инициативата за енергиен преход[25] предлага няколко мерки, с които да се помогне на сектора да ускори своя енергиен преход и да постигне целта за неутралност по отношение на климата до 2050 г. Тя включва мерки, които държавите членки насочват към най-добрите начини за използване на наличното финансиране по линия на Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури[26] (ЕФМДРА) в подкрепа на осъществяването на енергийния преход.

За да смекчи непосредствените последици за ЕС през 2022 г., произтичащи от военната агресия на Русия срещу Украйна, през 2022 г. Комисията предприе бързи мерки за задействане на Европейския фонд за морско дело и рибарство[27] (ЕФМДР) и ЕФМДРА за осъществяване на мерки за подкрепа при кризи[28]. По отношение на ЕФМДР 14 държави членки направиха изменения на своите оперативни програми, за да се възползват от тази подкрепа. Подкрепата може да се комбинира с други кризисни пакети, по-специално с временната рамка за мерки за държавна помощ при кризи[29], като до края на 2023 г. за предприятията в сектора на рибарството и аквакултурата са на разположение до 300 000 EUR.

---

[25] Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно енергийния преход в сектора на рибарството и аквакултурата в ЕС, COM(2023) 100 final.

[26] Регламент (ЕС) 2021/1139.

[27] Регламент (ЕС) № 508/2014.

[28] Регламент (ЕС) 2022/1278 и Решение за изпълнение (ЕС) 2022/500 на Комисията.

[29] Съобщение на Комисията — Временна рамка за мерки за държавна помощ при кризи в подкрепа на икономиката след агресията на Русия срещу Украйна, 2022/C 131 I/01.

5. ЗАДЪЛЖЕНИЕ ЗА РАЗТОВАРВАНЕ

Благодарение на научноизследователски проекти и сътрудничеството между всички заинтересовани страни бяха направени полезни изводи относно управлението на изхвърлянето на улов в контекста на правилата за задължението за разтоварване, както и относно сътрудничеството със заинтересованите страни. С тях бяха повишени познанията за инструментите (за смекчаване на последиците), за състоянието на улова при различните видове риболов и в различните морски басейни и за начините за избягване на нежелан улов чрез по-селективни риболовни уреди или техники, като се предприемат специфични за зоната или периода мерки, или чрез забрани за риболов с незабавно приложение.

Изпълнението на задължението за разтоварване се подпомага от **ЕФМДР и ЕФМДРА** с висок процент публична помощ. До края на 2022 г.[30] държавите членки бяха избрали 5 160 операции, които да се финансират с общо 180,7 милиона евро по линия на ЕФМДР за целите на изпълнение на задължението за разтоварване (в сравнение с 4 762 операции и 169,2 милиона евро през миналата година). Повечето операции имаха за цел да увеличат добавената стойност или качеството на нежелания улов[31], да намалят въздействието на риболова върху морската среда и да премахнат изхвърлянето на улов[32].

Въпреки това действията на държавите членки за наблюдение на изпълнението и правоприлагане на задължението за разтоварване продължават да бъдат недостатъчни. Основните рискове, свързани със задължението за разтоварване, като например незаконно и недокументирано изхвърляне на улов по време на риболов в морето, не биват ограничени в достатъчна степен. Наблюдението и правоприлагането трябва да предотвратят и възпрат настоящите стимули за неспазване на правилата[33]. В Регламента за ОПОР се признават трудностите при изпълнението на задължението за разтоварване в смесения риболов, при който присъства повече от един вид, има вероятност в рамките на една риболовна операция да бъдат уловени няколко вида и са налице инструменти като размяна на квоти.

Понастоящем държавите членки използват предимно традиционни техники за наблюдение[34], които са недостатъчни[35]. Парламентът и Съветът наскоро постигнаха

---

30 Предстои да се публикува докладът за изпълнението на ЕФМДР за 2022 г. от Генералната дирекция „Морско дело и рибарство“.

31 Член 42 от Регламента за ЕФМДР.

32 Членове 38 и 39 от Регламента за ЕФМДР.

33 Сред тях са незаконното и недокументирано изхвърляне на улов, за да се избегне т. нар. „ефект на блокиращите видове“, да се увеличи максимално печалбата (селективно изхвърляне с цел повишаване на качеството на улова) и да се намалят разходите за обработка и съхранение на улов с ниска стойност.

34 Като например инспекции в морето, инспекции при разтоварване, анализ на данни и въздушно наблюдение.

35 Няколко държави членки се съгласиха да участват в координиран от Европейската агенция за контрол на рибарството (EFCA) пилотен проект за REM, за да се запознават с най-добрите практики в областта на контрола с REM (един или два кораба на държава членка). Дания използва REM на

съгласие по преработена система за контрол на рибарството въз основа на предложение на Комисията, по-специално за задължителното използване на електронни инструменти за наблюдение от разстояние (REM). Европейската агенция за контрол на рибарството съдейства на държавите членки при изготвянето на оперативни планове с REM за пилотни проекти на регионално и национално равнище и при определянето на най-добрите възможни стратегии за контрола на спазването.

Слабото спазване на изискванията, недокументираното изхвърляне на улов и невярното деклариране на улова подкопават точността на данните (разтоварвани количества, нежелан улов и изхвърлен улов) и докладването за улова, които осигуряват качеството на научните становища. През 2023 г. държавите членки и Комисията си сътрудничат с Научния, технически и икономически комитет по рибарство (НТИКР) при преразглеждане на изключенията от задължението за разтоварване с цел подобряване на данните. Освен това Комисията проведе проучване чрез CINEA[36] за наблюдение на изпълнението на задължението за разтоварване при видовете риболов на държавите членки в Балтийско море, Северно море и западните води на Атлантическия океан. От съществено значение е наблюдението и правоприлагането да се подобрят, за да се гарантира, че данните за улова са точни, тъй като учените използват данните, докладвани в риболовните дневници и събрани в съответствие с рамката за събиране на данни[37], за да подкрепят научните становища. Както се подчертава в съобщението относно ОПОР[38], точността на данните е от съществено значение за оценките, които помагат на Комисията да реши дали мерките на ЕС следва да бъдат продължени или коригирани.

6. Основни послания и насоки във връзка с предложенията относно възможностите за риболов за 2024 г.

6.1. Основни етапи към определяне на следващите възможности за риболов

Предложенията на Комисията за възможностите за риболов през 2024 г. ще се основават на научните становища на ICES и НТИКР, включително свързаните с екосистемите съображения, на решенията, взети в рамките на международните преговори с трети държави, на решенията, взети от РОУР през 2023 г., и на социално-икономически анализ.

Още в първоначалните си предложения Комисията ще обхване възможно най-голям брой запаси, като ще вземе предвид необходимото навременно предоставяне на научните становища.

корабите, които ловят норвежки омар в Категат, а Нидерландия прилага на няколко кораба в Северно море напълно документирана схема за риболов. Нито един от проектите не се използва за целите на контрола и правоприлагането.

36 https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/89868cc6-015f-11ec-8f47-01aa75ed71a1

37 Регламент (ЕС) 2017/1004.

38 Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета „Общата политика в областта на рибарството днес и утре: пакт за рибарството и океаните за устойчиво, научно обосновано, иновативно и приобщаващо управление на рибарството“, COM/2023/103 final.

Комисията приканва държавите членки и заинтересованите страни да оценят научните становища веднага след тяхното публикуване. Заинтересованите страни могат също така да отправят препоръки чрез консултативните съвети, националните органи и индивидуално.

От октомври нататък Комисията ще проведе различни консултации с Обединеното кралство, Норвегия и другите крайбрежни държави, за да приключи навреме обработката на резултатите в рамките на заседанието на Съвета през декември.

Наред с определянето на възможностите за риболов, Комисията ще работи през цялата година за постигане на напредък по споразуменията за разпределяне във връзка с широко разпространените запаси — и именно с третите държави, с които такива споразумения още не са сключени, за да се гарантира, че общите запаси се експлоатират по устойчив начин.

6.2. Определяне на възможности за риболов за различни морски басейни

По отношение на запасите в **Балтийско море, Скагерак/Категат и Атлантическия океан**, управлявани само от ЕС, Комисията ще предложи квоти в съответствие с равнището на МУУ, когато е налице съответното становище. Когато плановете за управление осигуряват по-голяма гъвкавост при определяне на ограниченията на улова, Комисията може да предложи за запасите в добро състояние да се използва горният диапазон на стойностите на МУУ, при условие че съгласно научните становища това е необходимо за постигане на целите на многогодишните планове, преди всичко за смесения риболов. За запасите, по отношение на които в научните становища се препоръчва прилагането на нулев улов или при които биомасата е намаляла толкова много, че са под безопасната граница, Комисията ще предложи коригиращи мерки съгласно съответния многогодишен план с цел възстановяване на запасите. Тя ще съсредоточи действията си върху това възможно най-скоро да получи цялостна научна оценка на МУУ за другите основни запаси.

Що се отнася до задължението за разтоварване, при целесъобразност тя ще приспадне от становището на ICES минималните изключения или изключенията въз основа на висока способност за оцеляване. Освен това Комисията ще направи оценка на напредъка на държавите членки при изпълнението на сегашните мерки за намаляване на прилова, които съпътстват равнищата на ОДУ само за неизбежен прилов, приети с цел да се противодейства на потенциални случаи на блокиращи риболова видове.

Когато е възможно, Комисията планира да премине към система от многогодишни равнища на ОДУ за запасите, управлявани само от ЕС. Това ще повиши ефективността и предвидимостта за риболовните предприятия на ЕС по отношение на запасите, които се подбират в тясно сътрудничество с държавите членки, заинтересованите страни и ICES. Държавите членки се приканват да изготвят списъци с приоритетните запаси, за които препоръчват 2-годишен ОДУ. След извършване на съответна оценка Комисията ще отправи искане към ICES да направи оценка на установените запаси:

i) спрямо критериите на многогодишните становища на ICES,

ii) по отношение на осъществимостта на многогодишните становища и
iii) по отношение на възможните последици от такива многогодишни становища.

Що се отнася до общите запаси, управлявани с **Обединеното кралство, Норвегия и други крайбрежни държави**, позицията на ЕС ще продължи да се основава на най-добрите налични научни становища, като се цели възможностите за риболов да се определят в съответствие с МУУ. ЕС ще предприеме последващи действия във връзка със съвместните ангажименти на ЕС и Обединеното кралство, поети в рамките на Специализирания комитет по рибарство, с цел постигане на устойчив риболов и устойчиво управление на общите запаси. Той също така ще предприеме последващи действия във връзка с подобни ангажименти, поети в тристранната рамка (ЕС, Обединеното кралство, Норвегия), и във връзка с търсенето на устойчиви и всеобхватни споразумения за разпределяне на запасите на крайбрежните държави. Тази дейност е част от външното измерение на общата политика в областта на рибарството и обхваща около 70 % от всички ОДУ, определени в Североизточния Атлантически океан. Комисията ще се стреми да подобри сътрудничеството и бизнес климата на тези консултации.

За **Средиземно море и Черно море** е много важно държавите членки да продължат да преследват целите на многогодишния план West Med и на Стратегия на GFCM до 2030 г. Комисията насърчава държавите членки да прилагат съпътстващи мерки в рамките на програмите по ЕФМДРА. Тъй като това е последната година от предвидения в многогодишния план преходен период, предложението за възможностите за риболов ще има за цел пълното прилагане на плана въз основа на цялостен подход, за да се постигне МУУ най-късно до 1 януари 2025 г. за всички запаси. По-специално следва да се съдържат наличните инструменти за управление и механизмът за компенсация за подобряване на селективността на риболовните уреди и забрани за риболов в определени зони. НТИКР оценява изпълнението на многогодишния план всяко година. Освен това Комисията започна работа по всеки аспект на устойчивостта с оглед през юли 2024 г. да докладва за резултатите и въздействието на плана върху съответните запаси и риболовни дейности.

Управлението на общите запаси е необходимо също така, за да се гарантира устойчивост в международните води и да се осигурят еднакви условия на конкуренция в Средиземно море и Черно море. За тази цел предложението за възможностите за риболов за 2024 г. ще обхваща мерки, произтичащи от вече действащи мерки на GFCM, и допълнителни мерки, които ще бъдат приети на годишното заседание на GFCM през ноември. За черноморските видове Комисията ще предложи ОДУ и квоти за калкан в съответствие с мерките, които ще бъдат приети на годишното заседания, както и за цаца.

Напредъкът, постигнат за Средиземно море и Черно море, трябва да продължи и да се ускори на конференцията на високо равнище на GFCM, която ще се състои на 3—4 октомври 2023 г. в Малта. Всички държави членки трябва да продължат да действат за

постигане на устойчивост на запасите, тъй като това е основата за стабилен сектор на рибарството и за опазване на екосистемите в тези морски басейни.

Предвид необходимостта от подобряване на защитата на **европейската змиорка** наред с внимателното наблюдение на изпълнението на възможностите за риболов през 2023 г. и оценката на мерките за 2024 г. за морските води, Комисията призовава държавите членки да подобрят своите планове за управление на запасите от змиорка съгласно Регламента относно запасите от змиорка в съответствие със своите задължения в областта на околната среда[39]. Важно е да се засилят мерките във вътрешните води, за да се създадат еднакви условия на конкуренция, тъй като процентът на смъртност при змиорките във вътрешните води е много висок и има нужда от спешни коригиращи мерки. Понастоящем GFCM работи по бъдещи дългосрочни планове за управление, по-специално по отношение на европейската змиорка и голямата корифена, за които действащите в момента мерки са със срок, изтичващ през 2023 г.

7. Заключение

През 2022 г. устойчивостта на рибарството в ЕС се подобри. Ситуацията в Балтийско море обаче продължава да е проблематична, тъй като там някои по-рано значителни рибни запаси със стопанско значение намаляват поради различни видове натиск. Изменението на климата влияе на човешките дейности, интензивността на натиска и някои аспекти на състоянието, както и на връзките между тях. Необходими са повече действия и по-голяма ангажираност за справяне със ситуацията в Средиземно море и Черно море.

Предложенията на Комисията за възможностите за риболов за 2024 г. ще имат за цел да се създадат условията за възстановяване на запасите и за консолидиране на тези рибни запаси, които вече са достигнали устойчиви равнища. Това ще повиши стабилността на рибарите. Важно е държавите членки да продължат да прилагат законодателството на ЕС, както и Комисията да продължи усилията си за мерки, с които да се преодолеят другите видове натиск върху рибните запаси. ЕС се бори със замърсяването на морската среда чрез редица законодателни и политически инициативи в по-широката рамка на плана за действие за нулево замърсяване[40].

Както е посочено в пакета от мерки за рибарството и океаните, сега е нужна по-голяма ангажираност, за да подготвим нашите морски зони и европейското рибарство за бъдещето. Процъфтяващ сектор на рибарството е от ключово значение за запазването на европейските крайбрежни общности и за управлението на прехода към по-устойчиви продоволствени системи.

---

[39] COM(2023) 102.

[40] Сред тези инициативи са определянето на гранични стойности за морските отпадъци, подводния шум, хранителните вещества и замърсителите съгласно РДМС и прилагането на мерки за тяхното постигане. COM/2021/400 final.

Комисията приканва държавите членки, консултативните съвети, заинтересованите страни и обществеността да споделят мнението си по настоящото съобщение до 31 август 2023 г.

ПРЕДВАРИТЕЛЕН ГРАФИК НА РАБОТАТА[41]

Кога	**Какво**
Май — ноември 2023 г.	Научни становища на ICES
Юни — края на август 2023 г.	Обществена консултация относно съобщението
Края на август 2023 г.	Комисията приема предложението за възможностите за риболов в Балтийско море
Октомври — декември 2023 г.	Годишни консултации за възможностите за риболов с Обединеното кралство, с Обединеното кралство и Норвегия и с Норвегия
Средата на септември 2023 г.	Комисията приема предложението за възможностите за риболов в Средиземно море и Черно море
Октомври 2023 г.	Заседание на Съвета за възможностите за риболов в Балтийско море Консултации на крайбрежните държави за широко разпространените запаси в Североизточния Атлантически океан
Края на октомври 2023 г.	Комисията приема предложението за възможностите за риболов в Атлантическия океан/Северно море
7—11 ноември 2022 г.	Годишно заседание на GFCM
1 декември 2023 г.	Оценка на запасите и становища за управлението на запасите от страна на НТИКР
Декември 2023 г.	Заседание на Съвета за възможностите за риболов в Атлантическия океан/Северно море Заседание на Съвета за възможностите за риболов в Средиземно море и Черно море

[41] За управляваните от РОУР запаси във водите на ЕС и в някои води извън ЕС възможностите за риболов се приемат след годишното заседание на съответната РОУР, като се преразглежда регламентът на Съвета за определяне на възможностите за риболов.